

Přijímání úplatku a podplácení

Pachatelem trestného činu přijímání úplatku podle § 160 tr. zák. může být jen osoba, která se podílí na obstarávání věcí obecného zájmu. Pachatelem trestného činu podplácení podle § 161 tr. zák. může být kdokoliv, kdo poskytne, slíbí nebo nabízí úplatek osobě, obstarávající věci obecného zájmu. Podstatou jednání pachatele trestného činu podplácení podle § 161 tr. zák. je úplatkem dosáhnout, aby v souvislosti s obstaráním věcí obecného zájmu bylo osobou tuto věc obstarávající (podplácenou osobou) vyhověno požadavku pachatele.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 7 Tdo 582/2008, ze dne 9.7.2008)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v neveřejném zasedání o dovolání obviněné Mgr. E. R., které podala proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích ze dne 12. 11. 2007, sp. zn. 14 To 259/2007, v trestní věci vedené u Okresního soudu v Chrudimi pod sp. zn. 1 T 97/2006, tak, že podle § 265k odst. 1 tr. ř. se zrušují usnesení Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích, ze dne 12. 11. 2007, sp. zn. 14 To 259/2007, a rozsudek Okresního soudu v Chrudimi ze dne 22. 8. 2007, sp. zn. 1 T 97/2006, v celém rozsahu. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. se zrušují také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. se Okresnímu soudu v Chrudimi přikazuje, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění :

Rozsudkem Okresního soudu v Chrudimi ze dne 22. 8. 2007, sp. zn. 1 T 97/2006, byla obviněná Mgr. E. R. uznána vinnou trestným činem podplácení podle § 161 odst. 1 tr. zák., protože dne 27. 7. 2005 v odpoledních hodinách v kanceláři společnosti K., s. r. o. Ch., v areálu této společnosti na ulici O. L. v Ch. jako předběžná správkyň konkurzní podstaty dlužníka, společnosti K., s. r. o. Ch., O. L., ustanovená do této funkce usnesením Krajského soudu Hradec Králové, pobočka Pardubice ze dne 2. 6. 2005, sp. zn. 48 K 18/2005, v rámci jednání týkajícího se předání účetních dokladů výše jmenované společnosti s jejím daňovým poradcem, současně též vedoucím účetnictví společnosti N. N., jmenovanému učinila nabídku úplatku v částce 50.000,- Kč za to, že jeho přičiněním dojde ke ztrátě, případně likvidaci předávacích protokolů týkajících se jí předaných účetních dokladů společnosti K., s. r. o. Ch., a to především za období roku 2005, což N. N. odmítl.

Za to byla odsouzena podle § 161 odst. 1 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání 8 měsíců, jehož výkon byl podle § 58 odst. 1 a § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu 15 měsíců.

Odvolání obviněné, která podala proti citovanému rozsudku soudu I. stupně, bylo usnesením Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích, ze dne 12. 11. 2007, sp. zn. 14 To 259/2007, zamítnuto podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné.

Proti usnesení odvolacího soudu podala obviněná řádně a včas dovolání z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Namítá, že odůvodnění rozhodnutí obou soudů postrádá náležitosti ustanovení § 125 odst. 2 tr. ř., včetně právních úvah, kterými se soudy řídily při posuzování prokázaných skutečností podle příslušných ustanovení zákona v otázce viny a trestu. Uvedla, že podle § 162a odst. 3 tr. zák. (ve znění z. č. [537/2004](#) Sb.) se za obstarávání věcí obecného zájmu považuje též zachovávání povinnosti uložené právním předpisem nebo smluvně převzaté, jejímž

účelem je zajistit, aby v obchodních vztazích nedocházelo k poškozování nebo bezdůvodnému zvýhodňování účastníků těchto vztahů nebo osob, které jejich jménem jednají. Souhlasí se závěrem soudů, že plnění povinností předběžné správkyne konkurzní podstaty je obstaráváním věci obecného zájmu ve smyslu uvedeného § 162a odst. 3 tr. zák., ale podstatné je, že ten, komu je úplatek nabízen, přijímá ho nebo žádá, tedy pasivní úplatkář je ten, kdo obstarává věc obecného zájmu. Aktivním úplatkářem je pak ten, v jehož zájmu dochází k obstarávání oné věci. Nabídka úplatku osobou, která věc obecného zájmu obstarává, nemůže být proto podle ustanovení o úplatkářství vůbec posuzována. Poukázala přitom na rozhodnutí publikované pod č. 1/78 Sbírkou soudních rozhodnutí a na nález Ústavního soudu ČR sp. zn. I. ÚS 537/2000. Soudům vytýká, že v souvislosti s výše uvedeným nezkoumaly, zda daňový poradce, vůči kterému směřovala nabídka částky 50.000,- Kč, porušil některou ze svých povinností. Konkrétně pak uvedla ustanovení § 6 zák. č. [523/1992](#) Sb. o daňovém poradenství a Komoře daňových poradců, podle kterého je daňový poradce povinen chránit práva a oprávněné zájmy svého klienta, přičemž je vázán zákonem. Nebylo ale prokázáno, že by obviněná svědkyně N. naváděla, aby porušil povinnost daňového poradce ve vztahu k účetním dokladům (zničil je, apod.), ale žádala jej pouze o zničení předávacích protokolů o účetních dokladech, jejichž formu a existenci právní řád nijak neupravuje. O předávání účetních dokladů obviněné byly různou formou provedeny záznamy nebo protokoly, které obviněná průběžně zakládala do konkurzního spisu ještě před nabídkou údajného úplatku. Likvidací kopií těchto protokolů u společnosti K., s. r. o. Ch., by tedy zřejmě ničeho nedocílila, protože uvedené protokoly nevypovídaly o obsahu účetnictví a nesouvisí tak s podstatou činnosti svědkyně N. Navíc k většině takto předaných účetních dokladů existovaly listinné kopie a byly vedeny i v elektronické verzi. Proto je obviněná toho názoru, že zničením daných protokolů by svědek N. věci obecného zájmu neobstarával a posouzení jednání obviněné podle § 161 odst. 1 tr. zák. tak zjevně odporuje znakům skutkové podstaty trestného činu podplácení.

Závěr soudu I. stupně, že v jednání obviněná spatřovala možnost, aby do materiálů k posuzování možnosti vyhlášení konkurzu nebyly zařazovány účetní doklady, které převzala dne 7. 6. 2005 a 15. 6. 2005 a které se týkaly právě období roku 2005, přitom podle obviněné nemá žádnou oporu v provedených důkazech. I kdyby jednala v úmyslu zničit nebo zasaňtřit takovéto doklady, šlo by z její strany patrně o naplnění skutkové podstaty podle § 125 odst. 1 tr. zák. (alinea třetí), o zkraslování údajů o stavu hospodaření a jmění. O takovéto jednání se ale ani nepokusila a pokud nabídka peněžité částky byla skutečně prokázána, sledovala tím vytvoření podmínek pro dokonání trestného činu podle § 125 tr. zák. Její jednání by tak naplňovalo znaky přípravy tohoto trestného činu, ale s ohledem na znění § 7 odst. 1 tr. zák. jde o jednání beztrestné. Proto obviněná navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k tr. ř. zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a sám ji podle § 226 písm. b) tr. ř. zprostil obžaloby.

Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství ve vyjádření k dovolání obviněné uvedl, že její dovolací námítka (mimo námitek ohledně kvality odůvodnění soudních rozhodnutí, které neodpovídají důvodu dovolání) považuje za důvodné. Zdůraznil, že koncepce trestného činu podplácení podle § 161 odst. 1 tr. zák. vychází z toho, že věc obecného zájmu obstarává osoba, ke které úplatek směřuje, tj. osoba podplácená. Soudy ale nepochybně vycházely z toho, že osobou obstarávající věc obecného zájmu byla samotná obviněná jako předběžná správkyne konkurzní podstaty. Zřejmě za irelevantní považovaly otázku, zda se v postavení osoby obstarávající věc obecného zájmu nacházel i N. N., když soudní rozhodnutí žádnou takovou argumentaci neobsahují. O obstarávání věci obecného zájmu N. N. by bylo možno uvažovat při výkonu jeho činnosti vyplývající z jeho postavení daňového poradce, popřípadě vedoucího účetnictví podle zák. č. [523/1992](#) Sb., resp. č. [563/1991](#) Sb. Ze skutkových zjištění ale nevyplývá, že by obviněná chtěla nabídkou úplatku nějak ovlivnit postup N. N. při vedení účetnictví společnosti K. Předáním účetních dokladů obviněné, N. N. neplnil povinnosti podle uvedených zákonů, ale povinnost uloženou každému úpadci v § 17 odst. 1, ve spojení s § 9b odst. 3 dříve platného zákona č.

[328/1991](#) Sb. o konkurzu a vyrovnání a je značně sporné, zda výkon těchto povinností úpadcem, resp. osobami jednajícími za úpadce, lze považovat za obstarávání věcí obecného zájmu. Pokud soudy vymezily skutek tak, že osobou obstarávající věci obecného zájmu byla pouze obviněná, jako osoba nabízející úplatek, v této podobě skutek znaky trestného činu podplácení podle § 161 odst. 1 tr. zák. nenaplnuje a nevykazuje ani znaky jiného trestného činu. Státní zástupce proto navrhl, aby bylo usnesení odvolacího soudu zrušeno a tomuto soudu bylo přikázáno, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z podnětu podaného dovolání Nejvyšší soud podle § 265i odst. 3, 4 tr. ř. přezkoumal, v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, zákonnost a odůvodněnost napadeného rozhodnutí a zjistil, že dovolání je důvodné.

Jak vyplývá z rozsudku soudu I. stupně, byla obviněná uznána vinnou trestným činem podplácení podle § 161 odst. 1 tr. zák. v podstatě na tom skutkovém základě, že jako předběžná správkyně konkurzní podstaty společnosti K., s. r. o., nabídla úplatek daňovému poradci a vedoucímu účetnictví této společnosti N. N. ve výši 50.000,- Kč za to, že jeho přičiněním dojde ke ztrátě nebo likvidaci předávacích protokolů týkajících se jí předaných účetních dokladů.

Podstata námitek dovolatelky proti právnímu posouzení skutku jako trestný čin podplácení podle § 161 odst. 1 tr. zák. spočívá v tom, že nabídka úplatku osobou, která sama věc obecného zájmu obstarává, nemůže být podle ustanovení o úplatkářství vůbec posuzována. Této námitce, kterou obviněná vymezila rozsah přezkumné povinnosti Nejvyššího soudu, nelze než přisvědčit.

Soud I. stupně k právní kvalifikaci jednání obviněné v odůvodnění rozsudku pouze uvedl, že její snahou bylo docílit konkurzního řízení, dopustila se jednání kladeného jí za vinu a proto byla uznána vinnou podle § 161 odst. 1 tr. zák. Je přitom zřejmé, že otázku obstarávání věcí obecného zájmu spojuje s postavením obviněné jako předběžné správkyně konkurzní podstaty dlužníka a nikoli s osobou N. N., kterému úplatek nabízel.

Výslovně to pak v odůvodnění dovoláním napadeného usnesení uvedl soud odvolací, když správnost právního posouzení jednání obviněné odůvodnil tím, že obviněná jako předběžná správkyně konkurzní podstaty nepochybně obstarávala úkoly, na jejichž splnění má zájem společnost, kdy jejich součástí je i příprava podkladů pro rozhodnutí soudu.

Soudy obou stupňů tak zcela přehlédly zásadní rozdíl mezi skutkovou postatou trestného činu přijímání úplatku podle § 160 tr. zák., kde pachatelem může být jen osoba, která se podílí na obstarávání věcí obecného zájmu a trestného činu podplácení podle § 161 tr. zák., kde může být pachatelem kdokoliv, kdo poskytne, slíbí nebo nabízí úplatek osobě obstarávající věci obecného zájmu. Podstatou jednání pachatele trestného činu podplácení podle § 161 tr. zák. je úplatkem dosáhnout, aby v souvislosti s obstaráním věcí obecného zájmu bylo osobou tuto věc obstarávající (podplácenou osobou) vyhověno požadavku pachatele.

V této souvislosti lze odkázat na učebnici trestního práva (N. O., Vokoun R. a kol., Trestní právo hmotné – II., zvláštní část, Praha: ASPI, a. s. 2007, str. 354), kde je uvedeno, že ustanovení § 161 tr. zák. postihuje jednání jiných osob, které podplácejí toho, kdo obstarává věc obecného zájmu.

Je tedy zřejmé, že v daném případě mohla být obviněná uznána vinnou tímto trestným činem pouze v případě, že by soudy bylo objasněno a zjištěno, že osobou obstarávající věci obecného zájmu byl N. N. jako daňový poradce a vedoucí účetnictví dané společnosti. V důsledku zásadního pochybení v otázce pachatele podplácení a podplácené osoby, se však soudy touto otázkou vůbec nezabývaly a neřešily tak ani následnou otázku možného právního posouzení jednání obviněné podle jiných ustanovení trestního zákona (např. jako trestný čin porušování povinností při správě cizího

majetku podle § 255 tr. zák.).

Protože dovoláním napadené usnesení odvolacího soudu a také jemu předcházející rozsudek soudu I. stupně spočívají na nesprávném právním posouzení skutku, je ve věci dán obviněnou uplatněný důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Přitom z hlediska možného právního posouzení jednání obviněné není věc náležitě objasněna a bude nutné provést další dokazování (objasnění postavení N. N., případně, zda z jednání obviněné hrozila škoda velkého rozsahu ve smyslu § 255 odst. 3 tr. zák.), rozhodl Nejvyšší soud tak, jak je uvedeno ve výrokové části tohoto usnesení.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vyhoštění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [„Tvrzení proti tvrzení“ \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ochranné opatření](#)